

Песмом овенчани догађаји у Сантову (2)

Баладе о Родољубу и Аници

У животу, очито, постоје безвремене приче које се, с времена на време, понављају.

Да ли бисте могли претпоставити да се трагедија слична Шекспировој драми „Ромео и Јулија“ догодила и у нашем окружењу? У бачком месту Сантову и данас се памти тужна легенда о Родољубу Лукићу и Аници Мандић Лукиној. Беше то крајем двадесетих година прошлог века. Сантовачки Срби су овај догађај упамтили овако: између наочитог Родољуба и лепе Анице родила се страсна љубав. Родољуб је био Србин а Аница Шокица, тако, због верске разлике, њихова веза од самога почетка беше осуђена на неуспех. Несрећно заљубљени и очајни, не налазећи излаз из мучне ситуације, Родољуб и Аница одлучише да скрате своје младалачке јаде. Тако се у недељу, 14. априла 1929. године, догодила страшна трагедија. У бирцузу Ђуке Грошића вило се коло. Родољуб, тад, извади револвер. Зачу се прасак. Тешко рањена Аница није одмах издахнула. Родољуб је потом, у свом дворишту испод разгранатог ораха, извршио самоубиство.

На надгробном споменику, који су подигли ожалостњени родитељи Ева и Јоза, пише да је осамнаестогодишња Аница Мандић преминула 15. априла 1929. Близу, на свега неколико корака, налази се заједнички гроб седамнаестогодишњег Родољуба Лукића и његове мајке Марте Филипов.

Баладу о Родољубу и Аници написао је Матија Шишковић, српски земљорадник из Сантова. Она је била веома омиљена код сантовачких Срба. Овде наведена песма извођена је у Сантову почетком 1979. године. Певале су је Аница Грошић, рођена Андрић, Ковинка Патић, рођена Велић и Евица Чизмић, рођена Филаковић.

Песма о Родољубу и Аници

У њаду и девет стотина
Баши двадесет девета година,
Четрнајстог травња у пролеће
Догоди се велике несреће.
Баши увече, у недељу младу,
Ту Родољуб правио параду.
Кад је дошло око дванајст сати,
Он се лати Аницом играти,
Па јој каже: „Цуро моја бајна,
Сад се мора открит наша тајна.“
А Аница очи оборила,
Па овако њему говорила:
„Ради са мном шта је теби драго,
Кад не могу бити твоје благо.
Ја за љубав не жалим умрети,
Кад не могу твоја верна бити.
Свему тому крива ми је мати,
Што ми не да Српкињом се звати.“
Кад полаку стигну до прозора,
Па он вади свога леволвера,
Па јој пукне баши у срце живо,
Али за то ником не би криво,
Јер ни себе није жалио,
Млађан живот за њу жртвовао.
Смилуј нам се свемогући Боже!
Па он стиже у башту до ора',
Па помисли: „Тако бити мора!
Све за љубав једне цуре младе
Што јој мати не да да с' удаде,

Родољуб Лукић и Аница Мандић

Да с' удаде за Србина млада,
Боже ја воља нама нека влада.“
Он се, млађан, на ор' наслоњио,
Па овако себи говорио:
„Шта да живим кад драгане немам?
Боље да се, млађан, у гроб спремам.“
Диге руку и метне на груди
Да се више никад не пробуди.
Један пуцањ доста му је души,
А тело се на земљицу сруши.
Око њега љубичица плава,
Ту Родољуб мртав се одмара.

Балада о Родољубу и Аници певала се и у другим српским насељима у Мађарској. То потврђује и записана варијанта коју је у Сиригу (код Сегедина) 1973. године певала Милева Јованов, рођена Туцаков. Она се углавном подударала са оригиналом, али је уочљиво и скраћивање текста, а такође и допуна са другим стиховима. Замало исту варијанту (са стиховима у загради) певала је и Миладинка Шишковић, рођена Косталић из Сантова.

Четрнајстог травња у пролеће
Догоди се велике несреће.
То је било у недељу младу,
Кад Родољуб правио параду.
То је било од велике туге,
То се деси код бирташа Ђуке.
Банда свира, а музика јечи,
Игра Анка, све јој ђердан звечи.

„Букина мијана“, место трагедије

„Свирајте ми, пенгов ћу вам дати,
Да ја могу с Аницом играти!“
Па јој рече: „Цуро моја бајна,
Сад се мора открит наша тајна!“
А Аница очи оборила,
Па је њему тихо говорила:
„Ради са мном шта је теби драго,
Кад не могу бити твоје благо!
Свему томе крива моја мати,
Што ми не да Српкињом се звати!“
И полаку стигну до прозора,
(„Прави Србин ничег се не боји,
Он судбину својом вољом кроји.
Ил си моја ил ничија ниси,
Нек ми буду опростити гриси.“)
Он се лађе свога леволвера.
Те јој пуче међу прса бела:
„Сад се моја испунила жеља!“
И отиде у башту под ора'
„Како рекнем тако бити мора!
(Србин никад кукавица није,
Смрт му прети, он се на њу смије.)
Зашт' да живим, кад драгане немам?
Боље да се млађан у гроб спремам!“
Један пуцањ доста му је души,
А тело се на земљицу сруши.
Мила мајко, сад рашири крила,
Па дочекај твога милог сина,
Кога нико видет више неће,
Увенуо, као мајско цвеће.
А под ором љубичица плава,
Ту Родољуб мртав се одмара.

Сантовачки Шокци су, разуме се, испевали своју песму о Аници и Родољубу. Разлика је приметна у приказу разлога трагедије али и међусобног односа двоје младих. Доносимо баладу Мише Јелића, пореклом из Сантова. (Хрватски календар, 1996.)

Смрт Анице Лукине

Четрнаестог травња у пролиће
Угаси се једно младо жиће.
Цило село тог се дана сића
Јел то била велика несрића.
То је било у недељу младу
Кад Родољуб правио параду.
Зла ћуд њега покварила јако,
Он се влада свагда наопако,
Зато њега цуре обилазу,
У његово друштво не долазу.
„Ал шта нећу моћи добит милом,
То ћу узет, браћо моја, силом.
Аница ће Српкињом се звати,
Или ће ју оплакиват мати!“
„Родољубе, ја тебе не вољим,
Остави ми, липо те мољим.
Ја не дајем своје обичаје,
Виру своју нико не продаје.
Ал се зато ти не срди на ме,
Срића нек ти сваки дан осване.“
Родољуба таке ричи смету,
Он смислио крваву освету.
Узме пиштољ и ш њиме опали –
Аницин се оплећак крвари.
„Јаој, Боже, шта злотвор уради,
Полако већ вене живот млади!“
„Збогом остај, моја мајко мила,
Ти си данас кћерку изгубила.
Немила ми рука уморила,
Као цвитац крај стазе сломила.
Збогом, дадо, збогом сестре, брате,
Нек вас сриће у животу прате.
Збогом момци, збогом друге моје,
Ја сад крећем у небеске дворе.
Носите ми мојем родном дому,
Дошло врме да легнем под слиме.
Ал је тешко умирати млада
Кад још имаш пуно жеља, нада!
Ој животе, ал си био кратак,
Брзо доио жалосни свршетак!“
У Сантову код Ђуке бирташа
Погинула липотица наша.
Тило сад јој у гробу почива,
Њега суза сваки дан заљива.

Драгомир Дујмов